

H O O F D E N & Z I N N E N

Godzijdank: géén aanstormende generatie

Persberichten moeten ronken. De aankondiging van *Nederland in 2025. Nuchtere toekomstbeelden van een nieuwe generatie*, een uitgave van de Wiardi Beckman Stichting en Intermediair, loog er dan ook niet om. De bundel essays van deelnemers aan de eerste Wiardi Beckman Academie, in december 1994, werd aangeprezen als het produkt van een aanstormende generatie. 'Gloort er een nieuw generatieconflict in de politiek?' stond in vette letters op de aankondiging.

Als één van de auteurs van dit klaarblijkelijk wereldschokkende boekje kon ik bij lezing van het persbericht een glimlach moeilijk onderdrukken. Ik moest denken aan de fantastische openingszin van het essay van Olaf Merk. 'Mijn grootste hobby is slapen.' Een ijzersterke openingszin omdat de schrijver in vijf woorden breekt met het laatste taboe. Hij rekent niet alleen af met het arbeidsethos, zoals verdwaalde radicalen gewoon zijn, maar keert zich zelfs tegen elke verheerlijking van een *vita activa* en tegen elk ontplooiingsideaal. Het essay van Olaf Merk is helaas niet opgenomen in de bundel, omdat hij op de Academie, zoals misschien viel te verwachten, niet kwam opdagen. Maar, zo vroeg ik mij af, hoe zou er over het generatieconflict zijn gedacht als zijn bijdrage wel was gepubliceerd. Ik ben ervan overtuigd dat critici deze openingszin maar al te graag zouden citeren. Ze sluit te

mooi aan bij alle vooroordelen die er over mijn generatie bestaan. Hoe kan de *Generatie Nix* nou mooier worden getypeerd dan met deze ode aan niks doen? De conclusie is dan snel getrokken: zelfs de jeugd is niet meer wat zij was.

Nu ben ik het met die conclusie wel eens, maar ik zie dat eerder als een compliment dan als een belediging. Ik ben dolblij dat mijn generatie niets weg heeft van de jeugd in de jaren zestig en zeventig. Begrijp me goed, ik heb niks tegen babyboomers. Ik heb ze onder mijn beste vrienden, maar ik kan me kapot ergeren aan hun zelfgenoegzaamheid. Altijd verheffen ze zichzelf tot maat. Het hele idee van een aanstormende generatie en van noodzakelijke generatieconflicten is op hen geënt. Zij hebben de mythe in de wereld geholpen dat jongeren (casu quo: zichzelf) de dageraad zijn van een nieuwe wereld. Hun egocentrisme strekt zich zelfs uit tot hun falen. De boodschap van boekjes als *Alles moest anders* is immers: 'Als wij de wereld niet kunnen veranderen dan kan niemand het.' Voor die *voortlevende* grootheidswaan heeft bij mijn weten nog niemand verantwoording afgelegd.

Ik weet niet of de deelnemers aan de Wiardi Beckman Academie model staan voor mijn generatie. Maar de bundel over *Nederland in 2025* levert wel een totaal ander beeld op. Het is geen product van een aanstormende generatie die het alleenrecht claimt op het Grote Gelijk en De Macht. Het aardige is dat het een groep mensen is die niet in de voetsporen wil treden van de

INHOUD

Generatie Nix

H O O F D E N & Z I N N E N

veertigers. De babyboomers streefden naar de mooiste wereld, naar geluk voor iedereen. 'Wij willen alles en wel onmiddellijk' was ooit de leus van de Franse studentenbeweging. Het politieke engagement van deze auteurs heeft een andere oorsprong. De meeste essays hebben een 'no-regret-beleid' als richtsnoer. Niet de lokroep van de roes, maar de angst voor de kater lijkt de belangrijkste inspiratiebron. De radicaliteit, waar sommige essays van getuigen, komt voort uit het besef dat minder onvoldoende is om rampspoed te voorkomen.

De auteurs van *Nederland in 2025* hebben ook een ander beeld van het politieke bedrijf. De babyboomers gingen er in feite van uit dat de regenten slecht of dom waren. Daarom konden ze zo gemakkelijk geloven dat zij het anders zouden doen, daarom werden de ogen zo gemakkelijk

gesloten voor nieuwe vormen van paternalisme. De auteurs in deze bundel hebben veel meer oog voor de dilemma's waar politici mee worden geconfronteerd en met de alomvattendheid van een aantal problemen. Er worden dan ook geen utopia's geschetst waarin nieuwe vormen van dwang worden verdoezeld. Er wordt eerder zelfbewust gereflecteerd op de ellende die ook het bestrijden van ellende met zich mee kan brengen.

Het waardevolle van de bundel is eigenlijk domweg dat er weer over de toekomst wordt nagedacht. De maatschappij is niet volledig maakbaar, maar volledig onstuurbaar is ze evenmin. En dus is maatschappijvernieuwing zinvol, niet om een hemel op aarde te vestigen, maar om een hel te voorkomen. En dus moet er wordt er in de bundel op een onbevangen manier nagedacht over nieuwe maatschappelijke

verbanden, instituties en morele overtuigingen. Alleen zo kan wat Godfried Engbersen noemt *Het Nieuwe Fatalisme* worden doorbroken. Het failliet van de jaren zestig heeft veel te lang geleid tot een oorverdovende stilte als het om de toekomst ging. In deze bundel wordt weer gepraat. Gepraat met een hopelijk aanstekelijk enthousiasme.

PIETER HILHORST

is medewerker van politiek-cultureel centrum *De Balie* en verbonden aan de *Amsterdamse School voor Sociaal Wetenschappelijk onderzoek van de UVA*.

Deze tekst is een bewerking van een voordracht bij de perspresentatie van 'Nederland in 2025. Nuchtere toekomstbeelden van een nieuwe generatie', onder redactie van M. Hurenkamp en R. Cuperus.

